

Ігнатуша А. Л. Студентська практика – ключ до майбутньої професії / А. Л. Ігнатуша // Удосконалення практичної професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті сучасних вимог: збірник матеріалів регіональної міжвузівської науково-практичної конференції (24 березня 2010 року). – Артемівськ, 2010. – С. 125–128.

У статті розглядається необхідність студентської практики, яка займає одне з центральних місць в професійній підготовці вчителя.

Ключові слова: студентська практика, майбутня професія, педагогічна практика.

Студентська практика – ключ до майбутньої професії

Які б форми не приймала освіта, завжди важливою фігурою в ній буде вчитель. Результати багаточисельних досліджень доводять, що ні підручники, ні навчальні засоби, ні сучасні мультимедійні технології не здійснюють такого впливу на учнів, як особистість та майстерність педагога. «Важко переоцінити роль особистості вчителя, його моральності в пробудженні та розвитку здібностей, нахилів, талантів наших учнів», – писав В. О. Сухомлинський. Добре відомі слова К. Д. Ушинського, що «у вихованні все повинно базуватися на особистості вихователя, тому що виховна сила виливається тільки з живого джерела людської особистості... Тільки особистість може діяти на розвиток та визначення особистості, тільки характером можна сформувати характер». Вирішувати участь цілого покоління може тільки людина: яка має, за визначенням К. А. Абульханової-Славської, громадські здібності, тобто усвідомлення громадянського обов'язку, відповідальність, ініціативність, виконавча дисциплінованість тощо. Педагогічній діяльності притаманний творчий дослідницький характер. На це звертали увагу такі педагоги-класики: Я. А. Коменський, І. Г. Песталоцці, А. Дистервег, К. Д. Ушинський, П. Л. Блонський, С. Т. Шацький, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський. Актуальність уміння вчителя приймати оперативні, гнучкі рішення в умовах багатоваріантного педагогічного процесу підкреслюється рядом сучасних педагогів та психологів (Б. С. Гершунський, В. А. Кан-Калик, В. В. Краєвський, Н. В. Кузьміна, Н. Д. Нікандров, В. А. Сластьонін та ін.). Навчальні плани підготовки майбутніх фахівців в педагогічних навчальних закладах побудовані з урахуванням сучасних вимог до вчителя нової школи.

Педагогічна практика займає одне з центральних місць в професійній підготовці вчителя. Саме на практиці студент може визначитись, наскільки правильно він обрав для себе сферу діяльності, виявити студентів співвідношення особистісних якостей з професією вчителя. Саме на практиці студент розуміє, чи правильно він обрав для себе сферу діяльності. Необхідно пам'ятати про психологічні закономірності формування творчої індивідуальності, яке можливе тільки на основі єдності особистості та її діяльності.

Вирішальною і необхідною умовою організації практичної підготовки є різнобічна орієнтація майбутнього вчителя на всі сфери педагогічної діяльності: навчальну діяльність учнів і її методичну обґрунтованість, виховну взаємодію і її організацію, дослідно-пошукову роботу та оволодіння її методикою. Умовою формування педагогічної діяльності є розвиток у майбутнього вчителя педагогічної самосвідомості й особистої професійної позитивної Я-концепції.

М. М. Рубінштейн виділяє такі функції педагогічної практики: набуття педагогічних навичок, діагностична служба практики та практика як освітній засіб, що сприяє поглибленню загальної та педагогічної освіти, творчому усвідомленню теорії.

Практика реально допомагає формувати в умовах педагогічного процесу методичну рефлексію, коли для вчителя предметом його роздумів стають засоби й методи особистої педагогічної діяльності, процеси вироблення й прийняття практичних рішень. Аналіз особистої діяльності допомагає практиканту усвідомити труднощі, які виникають у нього в роботі, знайти грамотні шляхи їх подолання. Дуже важливо, щоб студент навчився визнавати, які помилки допущені ним у роботі через недостатність професійних знань і умінь (уміння активізувати учнів, організувати їх самостійну діяльність на уроці, правильно ознаками; правильно розрахувати час, вибрати темп та методи уроку тощо), а які зумовлені особистими якостями.

Нині загальноосвітня школа, дитячі навчально-виховні заклади як суспільні інститути переживають реформи, ознаки яких єдині для всіх учасників навчально-виховного процесу (вихователів, учителів учнів, батьків), а саме відсутність психолого-педагогічної готовності; навчати і навчатися у нових, нетрадиційних умовах.

Здійснювати справжню, а не декларовану перебудову навчально-виховного процесу і відтак оновлення школи в цілому, можуть учителі, які не на словах, а на практиці сприяють розквіту тих п'яти відсотків доброго, що є мінімальним капіталом кожної людини.

Самі студенти практичній підготовці надають значне місце, висловлюють незадоволення, коли, на їх думку, на навчальних заняттях недостатньо проявляється практична спрямованість знань. Незадоволення викликає маргінальна (залежна) позиція їх на практиці, тому вище всіх видів практики вони оцінюють переддипломну за її об'ємність, змістовність, відносну самостійність та свободу вибору дій. При цьому вирішальною умовою організації практичної підготовки є різнобічна орієнтація майбутнього педагога на всі сфери педагогічної діяльності: предметну, навчальну діяльність та її методичне забезпечення, виховну взаємодію та його організацію, дослідно-пошукову роботу та оволодіння її методикою.

Забезпечити студентам педагогічного коледжу можливість практичного ознайомлення з цими складовими повинні всі види практичного навчання з другого курсу (на спеціальності «Фізичне виховання» з першого курсу) по четвертий. Мета практичного навчання – забезпечити єдність теоретичної підготовки педагога з його практичною діяльністю в освітньо-виховних закладах.

Головними завданнями педагогічної практики є: формування системи професійних знань, умінь, навичок, що необхідні вчителю при виконанні своїх професійних функцій, оволодіння способами та тактикою спілкування, що забезпечують встановлення особистісно-орієнтованої взаємодії з дитиною, з його батьками, колегами тощо. Формування творчої професійної позиції в освітньому процесі, розвиток здібностей обирати педагогічні технології, адекватні пріоритетним завданням виховання на певному віковому етапі, формування культури педагогічної діяльності (культури мови, педагогічного спілкування, зовнішнього вигляду), оволодіння засобами й методами діагностики особистості, розвиток у студентів педагогічної рефлексії й потреби в самопізнанні та самовдосконаленні.

Відповідно до навчальних планів студенти педагогічного коледжу проходять різні види навчальних і виробничих практик: позанавчальна виховна робота, психолого-педагогічна практика, пробні уроки в школі та пробні заняття в ДНЗ, літня педагогічна практика, переддипломна тощо. Усі види практичного навчання проводяться в умовах, максимально наближених до майбутньої професії.

Зміст кожного виду практичної підготовки визначається пріоритетними завданнями виховання дитини та особливостями методик навчання.

Учителю, вихователю, який працюватиме в закладі нового типу, необхідно докорінно змінити традиційні підходи до навчання. Воно має бути майстерно організоване педагогом: діалог на занятті залишається в свідомості дітей і після його завершення. Щоб уміти організувати такого типу навчання, необхідно не тільки прилучитися до логіки та філософії людського пізнання, але й отримати глибоку підготовку, включаючи оновлення власного мислення та практичне оволодіння механізмами навчання.

Ми бачимо, які різнобічні вимоги ставляться до сучасного педагога, тому різноманітною має бути його підготовка у процесі навчання в коледжі. Жодна сфера майбутньої професійної діяльності не має залишатися за лаштунками навчальної роботи, бо педагогічна діяльність багатofункціональна.

Важливою рисою сучасного навчання є підготовка спеціалістів, які здатні активно засвоювати ситуації соціальних перетворень. Формуванню активної життєвої позиції сприяє такий тип навчання як «інноваційне навчання». Тому в останні роки методисти педагогічного коледжу запроваджують нові форми організації педагогічної практики: практика одного робочого дня, дні відкритої практики, практика занурення, практика в педагогічній майстерні тощо. Метою педагогічної практики одного робочого дня є підготовка студентів до виконання завдань переддипломної педагогічної практики, дні відкритої практики ставлять за мету продемонструвати основні види роботи студента-практиканта під час виконання завдань практики «Пробні уроки та заняття в школі». Практика занурення надає студенту велику можливість неперервного спілкування з дітьми, контакту з учителями школи, участі у шкільному житті.

В основу методики роботи зі студентами методисти Лисичанського педагогічного коледжу поклали принципи нового педагогічного мислення: принцип діалогізації, принцип проблематизації, принцип персоналізації, принцип індивідуалізації.

Результативність та ефективність педагогічної практики визначається рівнем взаємодії педагогічного колективу навчального закладу в процесі теоретичної та практичної підготовки майбутніх педагогів, взаємодії навчального закладу та баз практики.

Список використаної літератури:

1. Весна Е. Б., Киселева О. О. Профессиально-педагогическая практика. – М.: Издательський центр «Академия», 1999. – с. 5–15.
2. Педагогическая практика в начальной школе: Учеб. пособие для студентов сред. пед. учеб. заведений / Г. М. Коджаспирова, Л. В. Борикова, Н. И. Бостанджиева и др.; Под ред. Г. М. Коджаспировой, Л. В. Борисовой. – М.: Издательський центр «Академия», 2000. – с. 3–26.